

Дејан Вукићевић

ЧОВЕК СА КРУЖНОГ ТРГА

Мисао је блудела васељеном — кваркови, космичка тишина, сазвезђа, комете, хелиоцентрична маса, супернове, разлози постојања, црне рупе — што да не, свемирско огледало, и коме они пуне главу да ће се све скупити у једну тачку, нема шансе — спазио сам га у магновењу.

Више је то изгледало као саобраћајни знак, олистала младица. Корпа за ђубре, рецимо.

Отрже ме од космичке претраге, мимоилазећи га осетио сам како му је отворена аура, одузимао ми је карму, мантру, даире, све. Упао сам у његово гравитационо поље и почео да кружим. Трудио сам се да то буде спирала, просто — било би превише упадљиво кружити око неког човека са актовком тек тако.

Актовка је била црна, стара, изанђана. И он такође. Имао је више од пола века. По космичком сату ништа, али. Безизражајно лице, без намера, премештало је поглед с једне особе на другу, с друге улице на трећу, с треће зграде на четврту.

Вратио сам се с доручка и — одмах пришао канцеларијском прозору. Стајао је и даље тамо, на кружном тргу. Неколико корака лево, неколико десно. Неколико напред, неколико назад. Као да се негде запути, али увек застане, окрене натраг.

Следећег дана на паузи, с буреком с лигњама у рукама, прошао сам поред њега, исти покрети, исто безизражајно лице. Дроњаво циганче му приђе:

— Ајде, бре, стари, немој, бре, посо ми кварииш.

Погледао је дете, окренуо се и наставио да корача. Циганче се, са кутијом за прошњу, упутило ка другом тргу.

Пролазници су застајали, углавном докони пензионери, и посматрали га. Један се одважи и приђе:

— Колега, а против кога, ако смем, протестујете? И остали се окуражише — један по један, миц по миц — окуражише га и започеше расправу.

— Не да су нам појели дванаесту пензију, него нам изедоше и једанаесту, и десету...

— А јеси гледо синоћ телевизију? Брука, брате, брука...

— Наше руке и наш зној су све ово створили, а сад...

— Е, не може више тако...

Чули су се повици а песнице витлале изнад седих глава. Гомила је, као квасац, бубрила а затим се удаљила према општини.

Човек са трга је поново остао сам.

Како годишња доба по неком унутрашњем нагону смењују једно друго, на ред је дошла и зима. А зими има снега. Кажу да је из угрејане канцеларије лепо гледати како пада. По крововима, фасадама, мачјим брковима, шеширима, шофершајбнама, птичјим пазусима, залеђеним гранама, црвеним носевима. Чак и паучинастим угловима испод стреха.

По човеку са трга.

Кога чека тај човек? Шта чека?

Јутро и дан, плима и осека, годишња доба, све су то незаобилазни космички проблеми о којима сам ломатао главу кад је колегиница са хрпом папира крочила у канцеларију, спустила их на мој сто и пришла прозору:

— Јадник... — сажаљиво и устрептало је рекла.

— Зашто јадник? — прискочио сам лагано до ње.

— Сигурно нема кућу, сигурно нема никог...

Први пут, иза њених леђа, осетио сам чаробан парфем и, такође по први пут, схватио да је колегиница крхко наочито складно девојче:

— Зашто сте тако сигурни, може бити да он то тек онако, из хира, по одећи се не би рекло да је бескућник, па ни по ставу, видите како има неко... неодређено држање...

Хтела је да крене и — завршила у мом наручју, насмешили смо се збуњено једно другом...

Уживао сам у свом буреку с јагодама кад ми је пришао непознати лик и упитао:

— Јесте ли и ви ојађени? Коштица од лубенице ми је застала у грлу, али је: Молим? успело да се пробије.

— Шеснаест хиљада марака! Шеснаест им мајки јебем да им јебем! Задужио сам се до гуше, у понедељак ми је заказана операција. Сна и мира немам, жена ме је оставила. Следеће недеље ми узимају леви бубрег. Можда ћу морати и други да продам. А шта ћу после без бубрега?? А шта ћу без жене??? А колико су вама украли? — трзао је главом показујући иза мојих леђа. Тада схватих о чему прича штедиша који ће за који дан пишати на цевку.

— Не, ја нисам знао... — немушто сам одговарао.

— Ах, ви нисте знали. У незнању је мудрост, драги мој. Него, чуо сам да овде, испред банке, већ месецима демонстрира неки човек кога су ојадили као мене, па сам мислио да сте то ви. Чуо сам и да у актовки држи захтеве...

Одмахивао сам главом жваћући буреку с купусом а он се већ обраћао неком другом несрећнику.

Човек с актовком је за то време стајао на тргу чак и не гледајући у правцу масе незадовољних штедиша која је нарасла толико да су стаклена врата банке попустила и расула се. Настао је општи метеж, грабеж и јурњава. На крају смо на тргу остали само ја, који сам довршавао свој празан буреку, и — човек са трга.

Годишња доба имају ту своју неумитну логику. Дошло је и пролеће. Као и увек, узимам буреку с месом и враћам се у канцеларију. Ослушкујем кораке по пролећном звонком асфалу. Град је излепљен шареним ведрим плакатима. С једне стране улице на другу окачени су транспаренти оптимизма, веселја и разбриге. Осмеси и поздравни на све стране: уздигнут палац, или два прста у V, прва три прста, кажипрст и мали прст, цела шака.

Избори.

Чује се одјек корака, шум гласова надјачава веселе птице. У последњи мах извих се у страну, гомила је тутњала. Јео сам свој буреку са зељем и хватао реплике:

— Био је апсолутно у праву онај човек на тргу, мора им се показати песница, да виде с ким имају посла...

— Ма, ништа не може један човек, али овако удружени — све можемо...

— Није то никакав загонетан човек, то је наш вођа... сад је сигурно на челу... Како је само достојанствен...

— Ја нисам чуо да је нешто говорио...

— Ама, како није, мени се у једном тренутку учинило да је заустиио нешто да каже... И сигурно је рекао, мора да је нешто рекао...

Запутио сам се — а камо бих него — на трг.

Тамо је стајао човек са актовком. Док сам јео свој буреку с печуркама слушао сам коментаре:

— Тај ти је шпијун, жнам ја такве. Штоји ту по чео дан и пошмагра — ко ш ким, где, у колко шати, жбог чега, жашто, и онда правач на оно мешто — аха, тај ш тим, жбог тога и тога, до-бро, а онај, је л ш оном још, аха, где ше виђају, ту и ту, до-бро... ништа ше од њих не шакрије, пријатељу мој... па жнам ја ваљда! И ја шам радио жа њих.

Михољски ветрић је подизао и спуштао листове платана, пролазио сам поред човека са трга и застао. Црте су му се измениле — то се са прозора канцеларије није могло видети. Као да се незнатно и погуриио. Али поглед је још увек исти, израз на лицу такође недокучив.

— Шта је, нема Годоа, а? — добацио је пролазник са црним шеширом. Занимљиво је посматрати те људе како ходају кружним тргом и

препознавати путање планета. Углавном су то комете и метеори али појави се и покоји Меркур или Нептун који гледа излоге.

— Пустите га, видите да није нормалан...

— Можда је човек филозоф, неке перипатетичке школе, видите да стално шета тамо-овамо...

— Ма, лудак кад вам кажем, какав филозоф, данима он ту стоји, никад ништа не говори, само блене тако, пуко је он ко звечка...

— А јесте ли се запитали а шта ако можда није тако? Шта ако, као Диоген, тражи човека с лучем у по бела дана?

— Та, немојте молим вас, још ћемо га прогласити националним херојем... Лујка! Знате колико таквих има! Је ли то нормално понашање? Па реците сами. Можда је и припадник неке секте, ко зна.

— А шта је по вама нормално понашање? Мислите да имате право да процењујете то? Зашто ви, на пример, носите распарене чарапе? Је ли то нормално? И зашто сте потрошили више од сат времена на једног лудака са трга? Ниједан нормалан човек то не би урадио... Нико од нас нема право ни каменчићем да се баца на тог човека. У сваком од нас има бар зрнце њега...

Расправа се ширила, бурек с шкољкама је био одавно поједен а пауза за њега истекла кад сам кренуо и наједном спазио натпис поред кога сам, сигуран сам, већ данима пролазио. Било је то некакво обавештење о лутријској визи у обећану земљу благостања, итд, итд...

По закону великих бројева, или гравитације, можебити (Америка је велика земља, привлачна), извукли су ме на лутрији и дали иселеничку визу. Оженио сам колегиницу, продао све што се дало продати и отишао.

Цео живот сам утрошио на једење бурека и труд да пронађем разлог постојања. (У буреку га, и поред свега, нисам, налазио).

Мињуо је живот и почео сам да се прибирам за смрт, а једна ствар ми није дала спокоја: ко је онај човек са трга, кога је чекао (ако је уопште некога чекао), је ли нашао (ако је уопште тражио), о чему је размишљао (ако је уопште размишљао).

И вратио сам се, једног дана, из даљине, нешто чудно је струјало у грудима, неко би то назвао носталгијом, ја не бих, купио бурек с јајима и шетао улицама. Дошао сам до кружног трга — све се променило и све је било исто, као и увек.

Окренуо сам се на другу страну, ваљда превише жустро, сударио се са пролазником, сагнуо да дохватим актовку и свој бурек са бурекком, кренуо са извињењем.

Подигао сам поглед и сусрео се са његовим. Хладан, одсутан, недокучив. Обрисао сам прашину са капута и актовке. Он је своју са непознатим садржајем и даље држао у руци стојећи још увек на тргу, без постоља, непомично, камено.

Поглед му је био још увек тврд, али жив, силовит, продирао је кроз главе људи са трга, кроз њихове избе, канцеларије, кроз космичку прашину и тишину. Све, тамо, до срца универзума.